

перед міліцією України суспільство, потребує кардинально нового, інноваційного підходу до розробки теоретичних і практичних методів і засобів психологічного забезпечення у відповідності до основних напрямів роботи підрозділів громадської безпеки та служби психологічного забезпечення оперативно-службової діяльності органів внутрішніх справ України.

Перспективною метою наших подальших досліджень ми обрали визначення змісту і структуру психологічної готовності працівників підрозділів громадської безпеки до виконання професійних дій під час проведення масових спортивних заходів в контексті європейських стандартів.

Наступним кроком у наших наукових пошуках буде розробка психологічної моделі зразкової поведінки працівника підрозділу громадської безпеки під час проведення масових спортивних заходів, а також удосконалення психологічних методів дотримання заходів особистої безпеки при здійсненні професійних дій з охорони громадського порядку під час проведення масових спортивних заходів.

Список використаних джерел

1. Барко В.І. Професійний відбір кадрів до органів внутрішніх справ (психологічний аспект): Монографія. – К.: Ніка-Центр, 2002.
2. Ірхін Ю.Б. Організація та здійснення психологічного забезпечення оперативно-службової діяльності органів внутрішніх справ України: Навчальний посібник. – К.: Київський юридичний інститут, 2005.
3. Кравченко О.В., Тимченко О.В., Христенко В.Є. Психологічне забезпечення діяльності ОВС в ризиконебезпечних ситуаціях оперативно-службової діяльності. – Харків, 2002.
4. Медведєв В.С. Проблеми професійної деформації співробітників органів внутрішніх справ: теоретичні та прикладні аспекти. – К.: Вид-во НАВСУ, 1997.

Article is devoted psychological aspects of protection of a public order by law-enforcement bodies during carrying out of sports actions. Are considered actual question psychological support of measures of public safety and psychopreventive work with police officers.

Keywords: public order protection, psychopreventive maintenance, psychological support.

Отримано: 18.03.2010

Профорієнтаційний супровід професійного самовизначення учнів

У статті розкривається профорієнтаційний супровід професійного самовизначення учнівської молоді, надаються конкретні методичні поради щодо здійснення цієї роботи з метою оптимізації цього процесу у загальноосвітніх навчальних закладах.

Ключові слова: профорієнтаційний супровід, професійне самовизначення, учнівська молодь, бесіда, професіографічне дослідження, пошукова діяльність, профорієнтаційні засоби.

В статті раскрывается профорієнтаційне супроводження професійного самовизначення учащейся молодежи, даются конкретные методические рекомендации по оптимизации данного процесса.

Ключевые слова: профорієнтаційне супроводження, професійне самовизначення, учащаяся молодежь, беседа, професіографіческое исследование, поисковая деятельность, профорієнтаційные средства.

В умовах ринкової економіки створення умов для саморозвитку і самовизначення, осмислення своїх можливостей і життєвих цілей, активного пошуку майбутньої сфери діяльності є нагальною потребою сьогодення. Розв'язанню цих завдань сприяє, зокрема, впровадження новітніх технологій профорієнтаційної роботи з учнівською молоддю, які передбачають цілеспрямоване надання їй можливості ознайомлюватися зі змістом та психологічними характеристиками професій різних сфер діяльності, одержати основи знань, базові навички, перевірити власні можливості та інтереси, підготуватися до постійної, активної участі у виробничому та громадському житті, тобто допомогти школярам у вирішенні проблеми професійного самовизначення.

Проблема професійного самовизначення завжди є актуальною для особистості. В наш час її зміст дещо змінився, має своєрідні риси та специфіку. Неможливість реалізувати свої професійні прихильності – досить реальна ситуація, з якою стикається більша частина молоді, яка вступає в самостійне життя.

Як доведено у ряді досліджень, успішність професійного самовизначення особистості залежить від багатьох складових, в тому числі від того, наскільки цілеспрямовано здійснюється проф-

орієнтаційна робота, чи відповідає вона проблемам сьогодення. Якщо раніше профорієнтація розглядалася як система допомоги у професійному самовизначенні особистості, причому акцент робився на одноразове самовизначення у юнацькому віці, то тепер профорієнтація має озброїти людину умінням обирати професію, оволодівати професією, адаптуватися в професії, змінювати професію, – тобто профорієнтація повинна надати людині ідеологію, методологію і технологію планування і здійснення свого професійного і кар'єрного розвитку. При цьому, вихідною позицією в розробці нової системи професійної орієнтації повинно бути бачення особистості насамперед не як об'єкта, а як суб'єкта саморозвитку (Н.О.Кондратова, Є.В.Єгорова, Н.А.Побірченко, В.В.Синявський, Б.О.Федорішин та ін.). І саме цей процес саморозвитку повинен бути покладений в основу формуючої функції профорієнтації.

Отже, педагогічні працівники загальноосвітніх навчальних закладів повинні чітко усвідомлювати, що саме особистість у процесі проведення профорієнтації виступає як суб'єкт діяльності, суть якої полягає у підготовці її до професійного самовизначення. Відповідно засоби профорієнтаційної роботи при цьому набувають характеру сприятливих умов, що стимулюють особистість до набуття певних знань професійного напрямку щодо професії, яку вона планує обрати в майбутньому.

Як доведено у ряді досліджень В.І.Вітківською, М.Р.Гінзбургом, Є.В.Єгоровою, Є.А.Климовим, Н.А.Побірченко, Н.С.Пряжниковим, В.В.Рибалкою, В.В.Синявським, Б.О.Федорішиним, свідоме професійне самовизначення передбачає аналіз особистістю суб'єктивних та об'єктивних умов професійного самовизначення з наступним вільним, самостійним прийняттям рішення щодо конкретного вибору професії або напрямку професійної освіти, які: а) узгоджуються з інтересами самої особистості; б) відповідають кращій реалізації її творчого потенціалу; в) потребам подальшого розвитку особистості; г) потребам сучасного ринку у фахівцях відповідної кваліфікації тощо.

Тому, зазначають вчені, основна увага при здійсненні профорієнтаційних заходів повинна бути зосереджена на виявленні, розвитку, задоволенні інтересів і потреб особистості, її схильностей, мотивів, ціннісних орієнтацій тощо. Крім того, на думку вчених, стикаючись з проблемою свідомого професійного самовизначення, учні мають багато утруднень. З одного боку, вони не мають тих психологічних знань, які б допомагали їм у самореалізації, а з іншого – учнів не навчають об'єктивно оцінювати свої особистісні якості з точки зору їх відповідності потребам майбутньої професійної діяльності. І як наслідок такого становища, учні не завжди вміють всебічно

оцінювати свої індивідуально-психологічні можливості щодо придатності їх до тієї або іншої сфери діяльності, оскільки життєвий досвід в них незначний, професійні інтереси не визначені. Підвищена захопленість, романтичні схильності, а також невміння співвідносити бажання зі своїми потенційними можливостями, призводять до неусвідомленого професійного самовизначення (А.Є.Голомшток, Є.А.Климов, В.С.Кон, Г.С.Костюк, В.О.Моляко, Б.О.Федорішин та ін.).

Як бачимо з вищезазначеного, профорієнтаційний супровід повинен бути зосереджений насамперед на виявленні, розвитку та задоволенні інтересів і мотивів особистості, які, безумовно, повинні узгоджуватися з потребами суспільства.

Крім цього, за допомогою засобів профорієнтаційного супроводу слід передбачити також активне формування в учнів психологічних якостей, здібностей, ціннісних орієнтацій, професійних намірів, психологічних знань щодо оцінки своїх психофізіологічних особливостей тощо. При цьому одним з головних напрямків профорієнтаційного супроводу в умовах сьогодення є збудження в учнівської молоді потягу до самопізнання, до активізації внутрішньої позиції щодо опанування майбутньої професії, об'єктивної оцінки своїх досягнень в різних видах навчально-трудової діяльності.

В цьому зв'язку профорієнтаційні засоби, зазначає Н.А.Побірченко, повинні передбачати організований супровід неперервного розвитку в особистості професійної майстерності. Застосування профорієнтаційних засобів у шкільному віці повинне сприяти набуттю учнівською молоддю досвіду щодо: організації і упорядкування знань, вмінь; визначення власних прийомів навчання: уміння самостійно реалізовувати проблему професійного визначення, здійснювати пошук і отримувати інформацію щодо професії, яка подобається; вміти протистояти власній невпевненості і труднощам; встановлювати зв'язки з роботодавцями

Слід зазначити, що цьому питанню саме у такому ракурсі у школі достатньої уваги не приділяється. Тому дуже часто, стикаючись з проблемою свідомого професійного самовизначення, учнівська молодь має багато утруднень: з одного боку, вона не має тих психологічних знань, які б допомагали у самоорієнтації, а з іншого, – учнів не навчають повною мірою об'єктивно оцінювати свої особистісні якості з точки зору їх відповідності вимогам майбутньої сфери професійної діяльності. Однією з причин такого становища є те, що в останні роки профорієнтації, яка, як відомо, відіграє в цьому процесі не останню роль, у загальноосвітніх навчальних закладах достатньої уваги не приділяється.

Відомо, що основними складовими професійної орієнтації є: професійна інформація, професійна консультація, профдобрі і профадаптація. Вказані напрямки взаємопов'язані і відповідають оптимальним вимогам щодо організації профорієнтаційного супроводу професійного самовизначення учнів. Але, враховуючи, те що в одній статті досить складно повно розкрити усі напрямки профорієнтаційного супроводу профорієнтаційного самовизначення учнівської молоді, ми зосередили увагу на профінформаційній роботі.

Профінформація як самостійний структурний елемент профорієнтації – це психолого-педагогічна система організації і проведення спеціальної роботи, що спрямована на засвоєння особистістю необхідних знань про соціально-економічні, психологічні та психофізіологічні умови оптимального вибору професії.

Мета профінформації – організація спеціальної пізнавальної діяльності, у котрій особистість формує себе як суб'єкта професійного самовизначення.

Основними завданнями профінформації є: а) повідомлення школярів про потреби в тій або іншій професії в умовах сучасного ринку праці; б) інформування учнів про засоби та умови оволодіння відповідними професіями (мається на увазі розкриття професіограми професії). При цьому головна увага повинна зосереджуватися на розкритті тих аспектів щодо професії, котра обирається, які впливають на успішність оволодіння нею, а саме: відповідність психофізіологічних якостей особистості щодо майбутніх життєвих планів; в) формування позитивного ставлення до різних видів професійної діяльності (особливо до тих, яких потребує сучасний ринок праці, зосереджуючи увагу на тому, що в будь-якій діяльності можна знайти можливість задовольнити свої інтереси, потреби, нахили); г) виховання стійких професійних інтересів і правильно мотивованих намірів відповідно до потреб суспільства і особливо до психофізіологічних можливостей кожної особистості [1].

Отже, при здійсненні профінформаційної роботи з метою підготовки школярів до вибору професії слід пам'ятати, що позитивні наслідки будуть досягатися лише тоді, коли інформаційний матеріал буде сприяти надбанню учнями, з одного боку, необхідних знань щодо професії, якою вони планують оволодіти в майбутньому, а з іншого – допомагати співвідносити свої індивідуально-психологічні особливості з вимогами професії. Саме це буде підвищувати ефективність просування учнів в бік опанування майбутньою професією.

В основу даної класифікації покладені методичні рекомендації, розроблені співробітниками відділу профорієнтації і психології

професійного розвитку Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України.

При цьому слід пам'ятати, що засвоєння учнями будь-якої інформації і зокрема профорієнтаційного характеру стає ефективним лише при дотриманні певних умов. По-перше, необхідно сформулювати позитивне ставлення учнів до сприйняття профінформаційного матеріалу. Для цього є важливим, щоб інформація, яка пропонується учням, була узгоджена за змістом і формами подачі із можливостями їх сприйняття і аналізу. Тобто йдеться про таку методичну інтерпретацію інформаційного матеріалу, яка відповідає пізнавальним можливостям учнів, що обумовлені віковими і освітніми особливостями певного контингенту школярів. Не можна перенасичувати інформацію про ту чи іншу професію спеціальною термінологією або технологічними відомостями, що потребують спеціальної підготовки учнів для правильного розуміння їх змісту.

Для спрямування інформаційного матеріалу на формування усвідомленого, стійкого і адекватного ставлення учнів до будь-якої професії потрібно відповідно побудувати цей інформаційний матеріал. Він, насамперед, повинен бути не лише доступним розумінню учнів, але й об'єктивним і всебічним. Форми його подачі потрібно достатньо урізноманітнити, щоб забезпечити активізацію сприйняття і розумову діяльність учнів. Цій меті відповідають різні форми організації профінформаційної роботи. До них можна віднести виготовлення самими учнями спеціальних профорієнтаційних стендів, організацію професіографічних заходів – екскурсій, зустрічей, учнівських досліджень, проведення спеціальних профінформаційних уроків і використання звичайних предметних уроків в профорієнтаційних цілях, акцентування уваги учнів на окремих елементах їх навчальної діяльності на уроках праці та ін.

Досить часто в практиці профорієнтаційної роботи трапляється, що в гонитві за швидким педагогічним ефектом формалізується той чи інший аспект профорієнтаційної роботи. Так, скажімо, при проведенні зустрічі з представником професії перед ним ставиться завдання так висвітлити відповідний професіографічний матеріал (розповідь про свою професію) перед учнями, щоб на самій зустрічі вже сформулювати в учнів і позитивне ставлення, і стійкий інтерес до даної професії, і прагнення оволодіти саме цією професією після закінчення школи. В такому разі інформація про професію подається звичайно не в професіографічному і не в аналітичному плані, а в плані розкриття і демонстрації лише привабливих сторін цієї професійної діяльності, її соціального значення і громадського престижу, матеріальних пільг тощо.

Як правило, здійснення профінформаційної роботи у такій формі призводить не до формування стійкого професійного інтересу до певного виду професійної діяльності, а, в кращому випадку, до виникнення деякої зацікавленості нею.

Неабияку роль у наданні учнівській молоді відомостей про професію відіграють профінформаційні бесіди. В процесі їх проведення треба зосереджувати увагу учнів не лише на тому, ким бути, а й на тому, щоб вони чітко усвідомили – яким бути. І не тільки усвідомили, а й робили все для того, щоб ще більш розвинути, поглибити свою свідомість. У зв'язку з цим, учням слід постійно нагадувати, що без наявності вмінь та навичок, ґрунтовних і досить широких знань з основ наук, виховання в собі властивостей і професійних якостей, які потрібні для досконалого опанування професією, не можливо ефективно працювати у будь-якій сфері діяльності.

Крім цього, при ознайомленні учнів з різними видами діяльності, вони повинні виступати не тільки як об'єкти, а й як суб'єкти, що самі активно прагнуть до їх пізнання, виявляють ініціативу у використанні різних джерел інформації.

Вчителям і психологам у процесі ознайомлення учнів з різними видами професій треба також зосереджувати їх увагу не лише на привабливих, “романтичних”, а й непривабливих, буденних сторонах, розкриваючи при цьому труднощі, на які напштовхуються фахівці даної сфери діяльності в процесі праці.

Отже, бесіди з учнями повинні бути професіографічними за своїм змістом. У процесі їх проведення потрібно розкривати не лише соціально-економічну значущість професії та її виробничу технологію, але й ті фактори, що зумовлюють успішність професійної діяльності, задоволення або незадоволення особистості процесом цієї професійної діяльності – тобто йдеться вже про елементи психологічної структури професії. Внаслідок саме такої побудови бесіди в учнів з'являється можливість зазирнути в психологічну структуру професії з проекцією на психологічну структуру власних потенційних можливостей. Учні з'ясовують для себе, що не кожна людина може бути, наприклад, добрим менеджером, оператором, лікарем, токарем, автослюсарем, інженером, водієм та отримувати задоволення від своєї праці.

Саме професіографічні елементи бесіди з розкриттям психологічної структури конкретного виду професійної праці, будуть викликати в учнів потребу “приміряти” себе до професії і професію до себе, звернути увагу на свої здатності і здібності. Завдяки цьому, зазначають В.В.Кобченко, В.В.Синявський, Б.О.Федорішин, відкривається шлях до інтерпретації такої форми роботи з профе-

сіографічним матеріалом – учні можуть аналізувати в такому ракурсі не тільки ту професію, що була розкрита перед ними в процесі професіографічної бесіди, а й будь-яку іншу, котра їх може зацікавити. З'являється по суті “ключ” до розкриття психологічної структури будь-якої професії або, щонайменше, до самостійної постановки питань про психограму професії. Крім цього, учні озброюються критичним ставленням до негативних оцінок тієї чи іншої професійної діяльності з боку некомпетентних радників або таких представників, які невдоволені своїм професійним вибором і своєю професійною діяльністю. Внаслідок цього виникає так би мовити своєрідний “психологічний фільтр” щодо її засвоєння (Б.О.Федорішин).

Отже, профінформаційний матеріал повинен бути не лише зрозумілим для учнів, а й об'єктивним і всебічним. Що ж стосується форм його подання, то він повинен бути досить різнобічним, щоб забезпечити активізацію мислення учнів. Саме цій цілі слугуватимуть такі професіографічні засоби, як бесіди, дискусії, екскурсії, зустрічі, пошукова діяльність тощо.

Профінформаційний матеріал, який подається учням, обов'язково повинен бути професіографічним за змістом. Тому заздалегідь необхідно готуватися до такого роду роботи. При цьому слід завжди пам'ятати, що необхідна така організація профінформаційної роботи, при якій активізуються і надалі задовольняються пізнавальні потреби учнів, мотиви, інтереси, нахили і яка у своїй реалізації спрямована на розв'язання важливої професіографічної задачі – виявити творчі елементи діяльності навіть в “не творчих” видах діяльності.

Ігнорування або недооцінка цієї умови значно знижує ефективність виховного впливу профінформаційних засобів. При підготовці і здійсненні профінформаційних заходів педагогічним працівникам необхідно враховувати психологічні умови розвитку пізнавальної активності кожного учня. Однією з таких найважливіших умов є створення реальних можливостей для самостійного знаходження учнями нової інформації щодо розв'язання виникаючих проблем: інформаційного, пошукового, дослідницького характеру. З цією метою можна використовувати бесіди, екскурсії, самостійне професіографічне дослідження, дискусії тощо.

У процесі підготовки цих заходів учні разом з вчителем та психологом створюють систему проблемних завдань, вирішення яких дозволить зібрати різнобічний матеріал щодо складання професіограми професії, яка зацікавила їх. При організації самостійного професіографічного дослідження важливим є також постановка

конкретного профорієнтаційного завдання для кожного учня. Воно повинно бути проблемним за своєю змістовною характеристикою і відкритим з точки зору шляхів та засобів для його розв'язання. Така особливість у постановці завдання є суттєвою умовою самостійного аналізу та вибору засобів його виконання, активізації мислення учнів. Саме завдяки цьому створюється позитивний емоційний фон у діях, які спрямовані на вирішення проблеми, котра ставиться педагогом або психологом (активізується дослідницька діяльність учнів, долаються труднощі, які виникають на шляху досягнення мети). Все це підвищує ефективність розвитку в учнів професійної спрямованості до тієї або іншої сфери професійної діяльності (В.В.Синявський). Така особливість у постановці завдання, є суттєвою умовою активізації мислення учнів, самостійного аналізу вибору засобів його виконання. І саме цим буде забезпечуватися створення позитивного емоційного фону в діях, які спрямовані на вирішення проблеми, котра ставиться (буде активізуватися дослідницька діяльність учнів, долатися труднощі, які виникають на шляху досягнення мети). А все це, в кінці кінців, буде призводити до підвищення ефективності самостійної діяльності учнів щодо набуття тих професійних якостей, які дозволять більш цілеспрямовано набувати професію.

Заключним етапом пошукової діяльності учнів повинно бути колективне обговорення. Саме це буде сприяти не лише більш детальнішому ознайомленню учнів з особливостями того або іншого виду діяльності, але й стимулювати пошукову діяльність учнів, розвивати ініціативність, настирливість, спостережливість, самостійність у прийнятті рішень. Крім того, у процесі колективного обговорення наслідків пошукової діяльності, учні будуть мати можливість співвідносити наявність знань, вмінь, навичок, відповідність своїх особистісних якостей, інтересів щодо професії, яка опановується, тобто мають можливість “приміряти” себе до неї.

Отже, включення учнів у пошукову діяльність, яка базується на досконалому знанні їх індивідуально-психологічних особливостей, інтересів, мотивів, нахилів, дозволяє поглибити їх знання щодо професії, яка обрана. Складаючи її професіографічну характеристику, визначаючи її технічні, технологічні, організаційні та інші характеристики, зазначає В.В.Синявський, учні мимовільно ознайомлюються з соціально-психологічними та психофізіологічними поняттями. Це створює єдину основу для співставлення індивідуально-психологічних особливостей учнів і психологічної структури професії, тобто якби “приміряна” себе до неї.

Отже, активність пізнавальної діяльності учнів може бути стимульована організацією різних форм профінформаційної роботи. В основі розвитку активної самостійної пізнавальної діяльності лежать емоційно-вольові якості особистості. І завданням вчителя є така її побудова, коли дотримується спадковість її здійснення на різних вікових етапах розвитку особистості учня, починаючи від першого і до останнього, випускного класу. В залежності від вікових особливостей і освітнього рівня учнів вона приймає різні форми і наповнюється відповідним змістом. Але головною метою при цьому є створення фундаменту, якій буде сприяти в майбутньому усвідомленому професійному самовизначенню після закінчення загально-освітнього навчального закладу.

При цьому педагогічним працівникам та психологам слід пам'ятати, що ефективність застосування профінформаційних засобів та їх вплив на учнів залежить від дотримання таких умов:

- профінформаційний матеріал за своїм змістом і формою має відповідати віковим та освітнім можливостям школярів;
- в процесі ознайомлення учнів з різними видами професій необхідно показувати не тільки їх привабливі, “романтичні” а й непривабливі, буденні сторони, труднощі, з якими стикаються фахівці в своїй праці;
- в ознайомленні з різними видами професійної діяльності учні повинні виступати не тільки як об'єкти, а й як суб'єкти пізнання, виявляти ініціативу у використанні різних джерел інформації;
- профінформаційний матеріал повинен бути не лише зрозумілим для учнів, а й об'єктивним та всебічним;
- форми організації профінформаційної роботи (бесіди, дискусії, екскурсії, зустрічі, пошукова діяльність тощо) необхідно урізноманітнювати з тим, щоб забезпечити активізацію мислення учнів;
- профінформаційний матеріал обов'язково повинен бути професіографічним за своїм змістом;
- необхідна така організація профінформаційної роботи, при якій активізуються і надалі задовольняються пізнавальні потреби та інтереси особистості.

Список використаних джерел

1. Климков Е.А. Психология профессионального самоопределения. – Ростов-на-Дону, 1996. – 512 с.
2. Кон И.С. В поисках себя. Личность и ее самосознание. – М., 1984. – 335 с.

3. Костюк Г.С. Роль професійного самовизначення в формуванні особистості // Питання професійної орієнтації учнів. – К., 1969. – С. 3-14.
4. Кобченко В.В. Психотехнічні засоби у професійній консультації // Стан і перспективи професійної орієнтації, трудового і профільного навчання та підготовки учнів загальноосвітніх навчальних закладів. – Бориспіль, 2002. – С. 14-20.
5. Кондратова Н.О. Профорієнтація в неперервній освіті // Стан і перспективи професійної орієнтації, трудового і профільного навчання та підготовки учнів загальноосвітніх навчальних закладів. – Бориспіль, 2002. – С. 8-12.
6. Побірченко Н.А. Психологічний супровід неперервної професійної орієнтації учнівської молоді // Розвиток педагогічної і психологічної наук в Україні 1992-2002. – Ч. II. – Зб. наук. праць до 10-річчя АПН України. – Харків: ОВС, 2002. – С. 231-241.
7. Синявський В.В. Психологічні основи профорієнтаційної професіографії. – К.: ІПК ДСЗУ, 2010. – 90 с.

The article deals with the problem of vocational orientation help in professional self-determination of student youth, concrete methodic advices for the optimization of this work in high schools are given.

Key words: vocational orientation help, professional self-determination, student youth, talk, profession-graphical study, research activity, vocational orientation methods.

Отримано: 15.03.2010

УДК 37.015.31

А.В. Лукановська

Творчий потенціал особистості: структурні компоненти

У статті зроблено акцент на структурних компонентах творчого потенціалу особистості. Мають місце різноманітні трактування феномена творчості, її природи, основи, структури творчого процесу, методів розвитку творчих здібностей тощо. Останнім часом активізувались пошуки шляхів і засобів розвитку творчого потенціалу особистості.

Ключові слова: творчість, творча діяльність, творчі здібності, творчий потенціал особистості, структурні компоненти, психологічний аспект.

В статье сделан акцент на структурных компонентах творческого потенциала личности. Существуют разнообразные трактовки феномена творчества, его природы, основания, структуры творческого процесса, методов развития творческих способностей и т.д. Последнее время активизировались поиски путей и способов развития творческого потенциала личности.

Ключевые слова: творчество, творческая деятельность, творческие способности, творческий потенциал личности, структурные компоненты, психологический аспект.

Проблема творчого розвитку особистості гостро стоїть у сучасному світі. Кожна цивілізована країна або та, яка хоче бути цивілізованою, дбає про творчий потенціал суспільства взагалі і кожної людини зокрема. Усе це разом пов'язане з рівнем загальної освіти, увагою до розвитку творчих потенцій особистості, надання їй можливості проявляти свої здібності.

Сьогодні творчість проголошується невід'ємною складовою будь-якої діяльності людини. І місце творчості в структурі діяльності буде зростати у зв'язку з перетворенням середовища існування людей із природного в створюване, техногенне. Нагальна потреба активізації творчо-перетворюючої діяльності в умовах нових реалій суспільного розвитку викликала необхідність глибокої наукової розробки проблеми творчості. Як наслідок, проблема творчості, проблема людини як творця, проблема людського життя як творчого сходження до власного "Я" належать до найважливіших у філософії, психології і педагогіці. Чільна увага приділяється розвитку творчого потенціалу особистості. Вчені шукають засоби виявлення і розвитку природних обдарувань кожної дитини, щоб допомогти їй самореалізуватися, зробити творчість невід'ємною складовою її діяльності. Це пояснюється тим, що творчість робить людину щасливою і корисною для суспільства.

У 20-30-х роках ХХ ст. дослідженням творчості займалися переважно психологи та фізіологи. З другої половини 50-х років і дотепер феномен творчості розробляється на різних рівнях. Роботи Г. Альтшуллера, Д. Богоявленської, І. Волкова, А. Шумиліна та інших присвячені з'ясуванню сутності творчості та її механізмів. Питанням психології творчості займався свого часу Г. Костюк. Ним здійснювався аналіз здібностей, їх структури з акцентом на значенні природних задатків, які успішно розвиваються у відповідній діяльності [6]. Праці Л. Виготського, І. Волкова, О. Лука, О. Леонтьєва, В. Моляко, Я. Пономарьова, В. Чудновського,